

A photograph showing three hands of different ages (young, middle-aged, and old) touching the rough bark of a tree trunk. The hands are positioned in a way that suggests support and care. The background is a blurred natural setting.

Koonti vuoden 2025 hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen neuvotteluista Keski-Suomessa

612/2024 6§ ja 7§

Lakitausta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6§ ja 7§

- **6 § 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa)**

- Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

- **7§ 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella)**

- Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä tässä momentissa mainittujen hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Hyvinvointityön etenemissuunnitelma 2025-2029

Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelmatyö valtuustokausittain

Hyvinvointi ja kumppanuudet
HYVAKS

1. Tietopohja ja tilannekuva

- Vuosiraportointi
- Alueen asukkaiden hyvinvoinnin tilannekuva
- Alueen terveyserot
- Tarkastelu suhteessa kuntiin (kuntakortit)

2. Hyvinvointiohjelmien kokoaminen

- Vuosiraportointi
- Tietopohjaan perustuvat painopisteet ja tavoitteet
- Tavoitteiden konkretisointi ja linjaukset sekä niihin liittyvät toimenpiteet osasuunnitelmissa

3. Toimeenpano

- Vuosiraportointi
- Linjausten ja toimintamallien toimeenpano
- Toimeenpanon koordinointi ja raportointi
- Verkostotyöskentely ja yhteistyö
- Toimenpiteiden tilannekuva ja arviointi puolivuositain

4. Arviointi

- Laaja kertomus
- Toteutuneet toimenpiteet
- Arviointi tavoitteisiin pääsystä
- Toimenpide-ehdotukset seuraavalle valtuustokaudelle

Arviointi
kevät 2025

Yhteisövaikuttavuus

Tietopohjan ja arvioinnin toteutus

Valtuustokausi alkaa

Painopisteiden päättäminen

Päätöksentekoprosessi

Tavoitteiden ja linjausten päättäminen

Päätöksentekoprosessi

Linjausten ja toimenpiteiden jalkautus

Päätöksentekoprosessi

Arviointi

Valtuustokausi päättyy

Tietopohjan päivitys ja arviointi

Kauden vaihtuminen

Strategia, palvelustrategia kytkös

Toteutus ja sisältö 1/2

- Neuvottelut keskittyivät yhteisten tavoitteiden sopimiseen alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan 2026-2029. Keskustelun pohjana oli laajan hyvinvointikertomuksen 2023-2025 tietopohjaan perustuvat esitykset hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tavoitteista (dia 7)
- Esitettyjä tavoitteita on valmisteltu yhteistyössä ja niistä on käyty keskustelua kuntien hyte-koordinaattoreiden verkostossa, järjestö- ja seurakuntafoorumissa, hyte-ohjausryhmässä, hyvinvointialueen lakisääteisissä neuvostoissa sekä hyvinvointialueen johtoryhmässä
- Neuvotteluissa tunnistettiin myös kuntaryhmäkohtaisia tarpeita ja painopisteitä koskien esitettyjä tavoitteita
- Neuvottelujen taustamateriaalina oli esitys alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteista [laaja hyvinvointikertomus 2023-2025](#), [kuntakortit](#) sekä THL:n taustatieto [kuntien](#) ja [hyvinvointialueen](#) HYTE- kertoimista
- Neuvotteluihin osallistui kuntien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöstä vastaavia, työllisyysalueiden, järjestöjen sekä seurakuntien edustajia. Edustus vaihteli kunnittain. Yksityisille yrityksille neuvottelut toteutettiin palveluntuottajafoorumissa.
- Hyvinvointialueelta osallistui palvelutuotannon edustajia eri vastuualueilta. Neuvotteluiden valmistelusta ja koordinoinnista vastasi hyvinvointi ja kumppanuuden palvelualue
- Neuvotteluista on tehty kuntaryhmäkohtaiset muistiot mitkä lähetetään kuntiin kirjaamojen kautta
- Neuvottelut toteutettiin etäyhteydellä ja näkökulmia oli mahdollista tuoda esille webropol- lomakkeen kautta 19.12. saakka

Toteutus ja sisältö 2/2

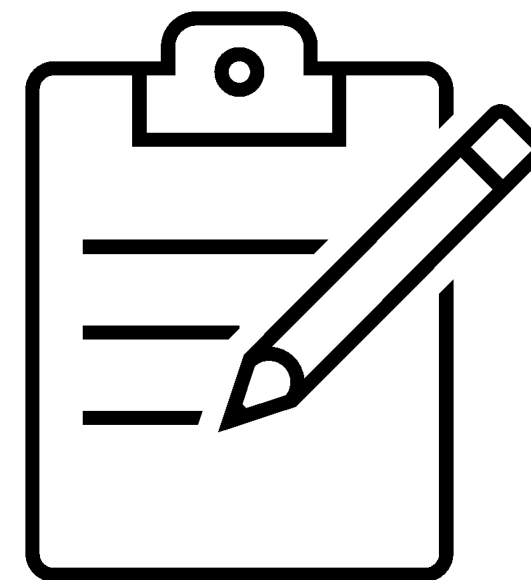
Johdatus tilaisuuden teemaan

- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet, alustavat tavoitteet ja toimenpiteet
- HYTE-kerroin hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspinnalla

Yhteinen keskustelu

- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tavoitteista sopiminen alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan 2026-2029
 - Kuntakohtaiset painopisteet alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan esitetyistä tavoitteista ja miten kunnan hyte-kertoimet suhteessa esitettyihin tavoitteisiin
 - Käydään yhteinen keskustelu esitetyistä tavoitteista ikäryhmittäin ja tunnistetaan yhdyspintatyön painopisteet. Sovitaan tavoitteiden painotukset kuntaryhmän kunnissa ja tarkennetaan mahdollisia tarpeita tavoitteisiin.

Keskustelun yhteenveto sekä alueellisen hyvinvointisuunnitelman jatkovalmistelu

Aikataulu

- Jämsä, Keuruu, Multia ja Petäjävesi
- Joutsa, Luhanka ja Toivakka
- Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi
- Jyväskylä ja Muurame
- Viitasaari, Pihtipudas ja Kinnula
- Hankasalmi, Laukaa, Konnevesi ja Uurainen

- Palveluntuottajafoorumi

23.10.2025

30.10.2025

6.11.2025

13.11.2025

20.11.2025

27.11.2025

3.12.2025

Kunnat
Järjestöt
Seurakunnat
Hyvinvointialue

Yksityiset yritykset

Laki sosiaali- ja
terveys-
palvelujen
järjestämisestä
(612/2021)

6§ ja 7§

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveystenhuolto
				
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu Tausta: perheiden arjen hyvinvoinnin haasteet, vanhemmuuden haasteet, kuormittavat elämäntilanteet.	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi Tausta: Haasteet työllistymisessä, työttömyyden uhka, muutuva työympäristö, taloudelliset haasteet	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu. Tausta: asumisturvallisuus, kaltoinkohtelu, kaatumiset	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy Tausta: Kaltoinkohtelun riski, arjen liikkumisen hankaluudet, turvallisuus arjessa, palvelujen tuki	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennenaikaiset vammautumiset ja kuolemat vältetään Tausta: Vammat ja myrkytykset, alkoholin riskikäyttö, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, väkivalta vältetään
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee Tausta: Nuorten syrjäytymisen uhka, päihteet, väkivalta ja kiusaaminen	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy Tausta: työarjen kuormittavuus, palautuminen ja arjen kuormittavuus, sosiaaliset suhteet/yksinäisyyden kokemus, päihteet ja riippuvuusongelmat	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu Tausta: yhteisöllisyyden ja osattomuuden haasteet, yksinäisyys	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät Tausta: Koettu yhdenvertaisuus, osallisuuden haasteet lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee Tausta: Päihteet ja riippuvuudet, sosiaalisen hyvinvoinnin haasteet, arjen haasteet HVA Hyte-kerroin KUNTA Hyte-kerroin
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat Tausta: perheiden elämäntavat, arjen liikkuminen ja harrastukset	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät Tausta: Fyysisen jaksamisen haasteet, ylipaino, liikkumattomuus	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä. Tausta: Liikunta- ja toimintakyvyn haasteet, ravitsemus, alkoholi ja lääkkeet.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy Tausta: arjen toimintakyvyn tuki	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee Tausta: Liikkumattomuus, elämäntavat, arjen haasteet

Neuvottelujen sisällön koonti

Yleisiä nostoja

- Kokonaisuutena esitetyt hytetu- tavoitteet koettiin yhteisinä ja samoja asioita tunnistetaan myös paikallisesti Keski-Suomen kunnissa
- Dioille 11-13 on koottu kuntaryhmäkohtaisissa neuvotteluissa yhteisesti esille nousseet painotukset ja tarpeet kolmen painopisteen - arjen turvallisuuden, mielen hyvinvoinnin ja liikunnallisen elämäntavan edistämisen - mukaan
- Dioilla 15-20 on kuntaryhmäkohtaisista neuvotteluista tehty koonnit. Näillä dioilla näkyy neuvotteluissa esille nousseita eroja kuntaryhmien välillä. Kuntaryhmäkohtaisissa neuvottelussa keskustelun sisältö vaihteli läsnäolleiden taustan mukaan
- Dialle 21 on koottu neuvotteluissa järjestöjen ja seurakuntien näkökulmasta esille nousseet asiat
- Dialla 22 on koonti hytetu-neuvotteluna toteutetusta palveluntuottajafoorumista

A person with blonde hair, wearing a dark jacket and a brown beanie, is sitting outdoors and reading a newspaper. The background is a bright, out-of-focus outdoor setting. The title text is overlaid on the right side of the image.

Painopiste- kohtaiset nostot

Arjen turvallisuus

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuolto
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Aukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennenaikaiset vammautumiset ja kuolemat vältetään
• Perhekeskusten roolin selkiyttäminen ja yhteiset toimintamallit kuntien kanssa • Taloudelliset haasteet ja lapsiperheiden arjen kuormittuminen • Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön ja koulu-terveydenhuollon kanssa • Yhteisöllisyyden ja osallisuuden sekä sosiaalisten valmiuksien vahvistaminen • Nuorten vapaa-ajan ilmiöiden hallinta, häiriökäyttäytyminen • Nuorten siirtymävaiheiden (esim. yläkouluun tai toiselle asteelle) tukeminen • Koulupudokkaat ja NEET-nuoret	• Työllisyysalueen ja kuntien yhteiset toimintamallit • Työllisyyden tukitoimet ja järjestöjen merkitys välityömarkkinoilla	• Kaatumisten ennaltaehkäisy • Tiedontarve kunnissa missä kaatumisia tapahtuu sekä kaatumisten syistä • Esteettömyys ja katuvalaistus • Muistisairaiden asumisen turvallisuus • Digitaaliset palvelut ja häiriöt yhteyksissä • Asumisturvallisuus ja kotona asumisen tukeminen vaativat yhteistyötä teknisen toimen ja sosiaalipalveluiden välillä	• Uuden vammaispalvelulain tulkinta aiheuttaa epäselvyyksiä • Esteettömyyden merkitys vammaisten näkökulmasta mutta hyödyttää kaikkia	• Työttömien terveystarkastukset ja työkyvyn arviointi

- Palveluiden saavutettavuus vaikuttaa arjen turvallisuuden kokemukseen.
- Lähisuhdeväkivalta ja kaltoinkohtelu: Tunnistamisen ja puheeksi oton vahvistaminen kaikissa ikäryhmissä.

Mielen hyvinvointi

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuolto
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Aukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
- Nuorten osallisuuden ja elämänhallinnan tukeminen - Syrjäytymisen ehkäisy ja yksinäisyyden vähentäminen - Sosiaalisten tilanteiden pelko ja sosiaalisten taitojen tukeminen, ahdistuneisuus - Nikotiinituotteiden ja päihteiden (riippuvuudet) käyttöön puuttuminen	- Yhteistyön kehittäminen hva:n ja työllisyysalueiden välillä - Kehitettävä yhteistyötä kuntien, järjestöjen sekä hva välillä (kuntouttavan työtoiminnan palvelun poistumiseen valmistautuminen) - Korkea työttömyys sekä pitkäaikaistyöttömyys ja ylisukupolvinen huono-osaisuus - Tarvetta yhteisösosiaalityölle - Polarisaation näkyminen eri tavoin	- Yksinäisyyden ja osattomuuden ehkäisy, etsivän vanhustyön tarve - Omaehtoisen hyvinvoinnista huolehtimisen tuki - Lähisuhdeväkivallan ja kaltoinkohtelun tunnistaminen - Liikkumisen esteiden vaikutukset → kuljetuspalvelujen puute aiheuttaa yksinäisyyttä	- Vammaisten osallisuuden tukeminen - Esteettömyys tapahtumissa.	- Päihteiden käyttö vaikuttaa kaikkiin ikäryhmiin. Tarve varhaiseen puheeksiottoon sekä puuttumiseen ja matalan kynnyksen palveluihin - Audit-testin ja RAI-mittarin tuottaman tiedon hyödyntäminen - Ehdotus lyhyistä interventioista lääkärikäyntien yhteydessä - Työkyvyn tuen tiimien kehittäminen ja työikäisten mielenterveyden tukeminen (esim. ryhmätoiminta)

Liikunnallinen elämäntapa

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuolto
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Aukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
• Matalan kynnyksen harrastustoiminta – yhteistyö seurojen, koulujen ja hyvinvointialueen kanssa. • Liikuntamahdollisuuksien lisääminen ja liikkumisen edistäminen osana oppilashuoltosuunnitelmia • Yhteistyö koulujen kanssa (Move-tulokset, koulu-PT-mallit) • Perusopetuslain muutoksen huomioiminen: liikunnallisen elämäntavan edistäminen kouluissa	• Vertaisohjaatoiminnan kehittäminen ja koulutus • Elämäntapaohjaus, yksilötyö liikunnallisen elämäntavan edistämässä tärkeää	• Kaatumisten ennaltaehkäisy ja Omaehtoisien hyvinvoinnista huolehtimisen tuki • Ikääntyneiden liikkuttaminen – yhteistyötä hyvinvointi-koordinaattorin ja vapaa-aikatoimen kanssa. • Kuntosalien ja liikuntatilojen hyödyntäminen kattavammin, tunnistettu ohjauksen tarvetta	• Esteettömät liikuntalajikokeilut sekä harrastusmahdollisuudet	• Potilasjärjestöjen ja hyvinvointialueen yhteistyön vahvistaminen. • Tarve vahvistaa sote-asemien ammattilaisten tietoisuutta järjestöistä
• Liikuntaneuvonnan ja elämäntapaohjauksen yhteistyön kehittäminen sekä hyödyntäminen. Liikuntaneuvonnan palveluketju vaatii edelleen kehittämistä, vaihtelua tunnistettavissa kuntaryhmittäin. • Jalkautuva toiminta neuvonnassa • Hyvinvointitarjotin tärkeä ohjausväline, • Huoli liikkumattomuudesta yhteinen → motivointi ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet				

Kuntaryhmä- kohtaiset nostot

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuolto
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennenaikaiset vammautumiset ja kuolemat vältetään
Yhteistyö oppilashuollon, perhekeskuksen ja hyvinvointialueen kanssa. Moniammatilliset tiimit sekä yhteistyö ehkäisevän päihdetyön ja kouluterveydenhuollon kanssa	Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö, työllistymismahdollisuuksien sekä työ- ja toimintakyvyn parantuminen. Palvelujen sujuvuus työttömien osalta tärkeää	Kaatumisten ehkäisy – yhteistyö verkoston ja kuntoutuspalvelujen kanssa Seniorin hyvinvointineuvolan ja itsearvioinnin hyödyntäminen omaehtoisessa hyvinvoinnin tukemisessa.		
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
Nuorten syrjäytyminen ja työllistymisen esteet, sosiaalisten tilanteiden pelko, sosiaaliset taidot ja kulkemisen esteet	Hyvinvointialueen, Kelan ja työllisyyspalveluiden arjen yhteistyö toimii – yhteisiä suunnitelmia ja tapaamisia asiakkaiden tukemiseksi.	Ikääntyneiden yksinäisyys huolena kaikissa kunnissa. Järjestötoiminta on aktiivista ja tapahtumia sekä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tehdään.		
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
Matalan kynnyksen harrastustoiminnan lisääminen – yhteistyö seurojen, koulujen ja hyvinvointialueen kanssa.		Ikääntyneiden liikuttaminen – yhteistyötä hyvinvointikoordinaattorin ja vapaa-aikatoimen kanssa.		Elämäntapaohjaus ja liikuntaneuvonta – yhteistyötä terveydenhuollon, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa tule kehittää

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveystieteiden palvelut
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennen aikaiset vammautumis- ja kuolemat vältetään
- Ryhmäytymisen tukeminen - Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy kouluissa - Kouluterveyskyselyssä huolestuttavia tuloksia (kiusaaminen, väkivalta)		- Kaatumisten ehkäisy ja toimintakyvyn tukeminen - Yhteinen tietopohja kaatumisten syistä - Seniorineuvolatoiminnan kehittäminen ja yhdenvertaisuuden varmistaminen - Asumisturvallisuuden parantaminen - Lääkityksen vaikutus kaatumisiin huolena		
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämäntietämys ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
- Nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuus ja saavutettavuus - Yhteisöllisyyden ja osallisuuden sekä sosiaalisten valmiuksien vahvistaminen - Nuorten siirtymävaiheiden tukeminen	- Työikäisten mielenterveyden tukeminen (esim. ryhmätoiminta) - Yhteistyön vahvistaminen järjestöjen ja seurakuntien kanssa	- Yksinäisyyden ja osattomuuden ehkäisy - Läheisuhdeväkivallan ja kaltoinkohtelun tunnistaminen		Tarve ennaltaehkäisevälle asiantuntijatyölle (esim. päihteet, läheisuhdeväkivalta)
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
- Tarve lisätä liikuntamahdollisuuksia erityisesti pojille ja ikääntyneille - Liikuntaneuvonnan ja elämäntapaneuvonnan kehittäminen - Kuntosalien ja liikuntatilojen hyödyntäminen laajemmin sekä matalan kynnyksen toiminnan lisääminen - Vertaisohjaustoiminnan kehittäminen ja koulutus				

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveysterveys
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennen aikaiset vammautumis- ja kuolemat vältetään
- Nuorten koettu terveydentila heikkenee siirryttäessä peruskoulusta toiselle asteelle – tarve nivelvaiheen tukemiseen. - Koulupudokkaat ja NEET- nuoret - Neuvolapalveluiden saavutettavuus, lapsiperheiden arjen tuki		- Tarve saada tarkempaa tietoa kaatumisten tapahtumapaikoista ja syistä, erityisesti kotona asuvien osalta. - Asumisturvallisuus ja kotona asumisen tukeminen vaativat yhteistyötä teknisen toimen ja sosiaalipalveluiden välillä	- Uuden vammaispalvelulain tulkinta aiheuttaa epäselvyyksiä. - Esteettömyys ja katuvalaistus	Työttömien terveystarkastukset ja työkyvyn arviointi. Tarve keskitetyille toimintamallille ja yhteistyölle työllisyysalueen kanssa.
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
- Nuorten osallisuus ja elämänhallinta - Ryhmätyöpolku eskarista ysiin		Etsivä vanhustyö		- Varhainen puheeksiotto sekä puuttumiseen ja matalan kynnyksen palveluihin. - Audit-testi ja RAI-mittarin käyttö - Ehdotus lyhyistä interventioista lääkärikäyntien yhteydessä.
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
MOVE-tulokset ja ylipaino huolena	Hyvinvointitarjotin ohjausvälineenä			Työttömien terveystarkastusten kautta liikuntaneuvontaan ohjaamisen polun selkiyttäminen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuolto
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennenaikaiset vammautumiset ja kuolemat vältetään
- Hyvinvoinnin polarisaatio ja asuinalueiden eriytyminen - Perheiden tukiverkoston vahvistaminen.	Työllisyyden haasteet: pitkittynyt työttömyys, työkyvyn tukeminen Työllisyysasteen haasteet ja järjestöjen roolin vahvistaminen välityömarkkinoilla.		Vammaisten huomiointi valmius- ja varautumissuunnittelussa	Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen somaattisiin sairauksiin liittyvien palvelujen kehittämisessä
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
Nuorten häiriökäyttäytyminen ja nuoren aikuisten hyvinvointi		Ikääntyneiden ennaltaehkäisevä työ ja sukupolvien välinen yhteistyö.		
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
- Liikkumisen edistäminen osana oppilashuoltosuunnitelmia - Liikuntaneuvonnan roolituksen selkeyttäminen. Liikkuva koulu ja varhaiskasvatuksen liikuntatyö käynnissä	Motivointi ja matalan kynnyksen ryhmät		- Esteettömät liikuntamahdollisuudet - Urheiluseurojen soveltavan liikunnan ryhmät	

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveystenhuolto
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennen aikaiset vammautumiset ja kuolemat vältetään
- Perhekeskusten roolin selkeytys ja yhteiset toimintamallit kuntien kanssa - Perhetyön vahvistaminen ja vanhemmuuden tuki	- Työllisyysalueen ja kuntien yhteiset toimintamallit - Työkyvyn tukeminen	- Kaatumisten ehkäisy - Digipalveluiden käytettävyyden parantaminen ja jalkautuvat palvelut - Omaishoitajien tukeminen ja kodinhoidon palveluiden kehittäminen		
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
- Nuorten ahdistuneisuus näkyy - Arjen hallinnan tukeminen eri keinoin - Lasten ja nuorten mielenterveys (psykologi- ja kuraattoripalvelut)		- Yksinäisyyden vähentäminen - Seniorikeskusmallin sovittaminen paikallisiin ratkaisuihin	Vammaisten osallisuuden turvaaminen	Työkyvyn tuen tiimejä kehitettävä edelleen ja työttömien terveystarkastuksien saatavuus varmistettava
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
Yhteistyö koulujen kanssa (Move-tulokset, koulu-PT-mallit)	Vertaisohjaajien ja järjestöjen roolin vahvistaminen			Viestinnän ja paikallisen tiedon hyödyntämisen parantaminen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveystenhuolto
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu.	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy	Tavoite: Asukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja ennen aikaiset vammautumis- ja kuolemat vältetään
- Taloudelliset haasteet ja lapsiperheiden arjen kuormittuminen - Peruspalvelujen jatkuvuus - Lastensuojelun haasteiden ratkaiseminen (Äki) ja varhaisen tuen saavutettavuuden parantaminen.		Digipalvelut ja digiturvallisuus: Tarve tukea käyttöä ja huomioida huijaukset	- Esteettömyyden merkitys vammaisten näkökulmasta mutta hyödyttää kaikkia - Vammaispalvelujen ja koulun yhteistyön vahvistaminen	Lähisuhdeväkivallan ja kaltoinkohtelun tunnistamisen ja puheeksioton vahvistaminen kaikissa ikäryhmissä.
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuu ja syrjäytymisriski vähenee	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuus ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuu	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät	Tavoite: Asukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee
- Nuorten pahoinvointi ja sen juurisyyt, etsivä nuorisotyö - Koulupudokkaat ja NEET-nuoret → tarve kehittää kuntouttavaa opetusta ja yhteistyötä perusopetuksen, TUVA:n, lukion ja hyvinvointialueen palvelujen välillä. - Vanhemmuuden haasteet ja puhumisen tarve → srk:t ja järjestöt tärkeässä roolissa.	- Työikäisten sosiaalipalvelut: aikuissosiaalityön puute sekä työntekijöiden vaihtuvuus - Korkea työttömyys, pitkäaikaistyöttömyys, ylisukupolvinen huono-osaisuus - Polarisaatio ja pitkät etäisyydet → tarve yhteisösosiaalityölle.	- Ikäihmisten yksinäisyys ja liikkumisen esteet - Seniори-hyvinvointineuvolan näkyvyyden parantaminen - Etsivän vanhustyön kehittäminen, eri sukupolvien kohtaamisen mahdollistaminen		
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisääntyvät	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyys omassa arjessa paranee / säilyy	Tavoite: Asukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee
- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen kouluissa - Toiminnallisuus opetuksessa - Yhteistyö neuvola–kunta–järjestöt	- Liikuntaneuvonnan jatkuvuus ja kehittäminen tärkeää - Yksilötyö liikunnallisen elämäntavan edistämässä tärkeää.			

Järjestöt, Seurakunnat

- Kolmannen sektorin rooli ja toimitilojen turvaaminen
- Järjestöjen merkitys välityömarkkinoilla.
- Urheiluseurojen merkitys liikunnallisen elämäntavan edistämisessä osalla paikkakuntia huomattava. Kunta mahdollistaa liikuntapaikat mutta seurat toteuttavat toiminnan.
- Vapaaehtoistoiminnan tukeminen kokonaisuudessaan tärkeää. Palvelujen muutosten myötä vastuu ei saa kaatua järjestötoimijoille. Vapaaehtoistojoiden vastuu ja kuorma ei saa kasvaa liian isoksi
- Vanhemmuuden haasteet ja puhumisen tarve → seurakunnat ja järjestöt tärkeässä roolissa.
- Järjestöissä ja vapaaehtoisena toimivien jaksaminen sekä palkattujen työntekijöiden tuki vähäistä → tarve kehittää toimintamalleja esim. perhekeskuksen kautta (esim. SPR:n ystävätoiminta lapsiperheille)
- Järjestöavustusten merkitys korostuu
- Potilasjärjestöjen ja hyvinvointialueen yhteistyön vahvistaminen. Tarve vahvistaa yhteyksiä sote-asetille ja ammattilaisten tietoisuutta järjestöistä

Yksityiset yritykset

- HYTETU-neuvottelut yksityisen yritysten kanssa pidettiin palveluntuottajafoorumissa 3.12.2025
- Neuvottelujen sisältönä oli
 - Taustoitus aikaisemmista hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen neuvottelut Keski-Suomen hyvinvointialueella
 - Alustus esityksestä tavoitteiksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi ja alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
 - Keski-Suomen liiton sekä Keski-Suomen elinvoimakeskuksen (Ent. ELY-keskus) kehittämisrahoituskavanat
 - Alustus Ikääntyneiden hyvän arjen opetus- ja tutkimuskeskus - Living Lab toiminnan kehittämisestä
- Tavoitteena oli yhteisesti keskustella
 - Millaisia mahdollisuuksia yritykset ja palveluntuottajat näkevät oman toimintansa kautta edistää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tavoitteita?
 - Mitä yhteistyömahdollisuuksia keskisuomalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on?
 - Onko hakuun tulossa olevista kehittämisrahoituksista löydettävissä mahdollisuuksia yhteistyössä edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta?
 - Mitä Living Lab toimintamallista on tärkeää ottaa huomioon yritysten ja palveluntuottajien näkökulmasta?
- Palveluntuottajafoorumissa ei syntynyt keskustelua mutta alustuksissa annettu informaatio koettiin hyvänä

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyvääarkikaikille